

Stanowisko

W powszechnej opinii samorządowców zrzeszonych w Federacji Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP - największej ogólnopolskiej organizacji samorządu terytorialnego skupiającej 1000 gmin, powiatów i województw w 20 regionalnych związkach - ład medialny w Polsce wymaga wprowadzenia licznych zmian prawnych i organizacyjnych. Wiele regulacji ustawowych nie przystaje do wymogów rozwiniętego rynku oraz potrzeb nowoczesnej demokracji obywatelskiej. Dotyczy to nie tylko prawa mediów elektronicznych, lecz również prawnych gwarancji wolności słowa. Dlatego uznać trzeba za uzasadnione i konieczne przygotowanie nowych, systemowych rozwiązań, twórczo wykorzystujących dobre praktyki innych krajów europejskich.

I. Elektroniczne media publiczne to specyficzny element europejskiego modelu demokracji obywatelskiej. Ich funkcjonowanie zostało generalnie unormowane w dyrektywach wspólnotowych, które muszą stanowić ramy projektowanych zmian. Równocześnie koniecznym staje się dostosowanie istniejących rozwiązań do radykalnych przemian ekonomicznych, politycznych i technologicznych, które uczyniły anachronicznymi wiele istniejących regulacji. Dokonywanie tych zmian wymaga jednak uznania, że sprawne, oszczędne w utrzymaniu, a bogate w treści programowe oraz bliskie obywatelom radio i telewizja publiczne powinny stać się trwałym elementem polskiego systemu mediów.

II. Trwający od kilkunastu lat proces budowy Polski samorządnej i rozpoczęty przez dziesięć laty proces regionalizacji wymaga nadal wsparcia przez dobrze zorganizowane publiczne radio i telewizję. Wymaga to dostrzeżenie szczególnej sytuacji tego segmentu mediów publicznych. Podobne znaczenie ma, zwłaszcza dziś, ochrona dorobku mediów publicznych skupionych na polskich odbiorcach poza granicami kraju. Miarą wiarygodności intencji ekspertów i polityków zajmujących się reformą mediów, będzie gotowość do stworzenie takich konkretnych, realnych rozwiązań, które ułatwią rozwój mediów regionalnych będących ważną częścią budowania wspólnoty regionalnej mieszkańców i warunków rozwoju regionu. Ich dalsze osłabianie lub wręcz likwidacja, kłóci się z wzmocnieniem samorządu regionalnego.

III. Dokonując reformy mediów publicznych należy:

1. Uznać potrzebę stworzenia stabilnego systemu finansowania mediów regionalnych ze środków publicznych, na czele z Regionalną Telewizją Publiczną i Radiem. Źródła finansowanie powinny być równocześnie tak skonstruowane, aby ułatwiały zachowanie niezależności tych mediów od doraźnej koniunktury partyjnej.

2. Sięgnąć po modelowe rozwiązania europejskie. Wykorzystanie dobrych praktyk, sprawdzonych u sąsiadów pozwoli uniknąć kosztownych, nieodwracalnych błędów.

3. Włączyć samorządy wojewódzkie do współpracy z regionalnymi mediami publicznymi poprzez racjonalne, nowe uregulowania prawne. Współdziałanie to może odbywać się na płaszczyźnie gospodarowanie majątkiem czy wspierania działalności programowej lub emisyjnej. Dotychczasowa praktyka wskazuje, że pożądane tu będą także zmiany przepisów innych ustaw.

Wskazane jest, aby w przypadku koniecznych, poważnych zmian strukturalnych w mediach publicznych na poziomie regionalnym mogły w takim nowym podmiocie uczestniczyć własnościowo samorządy szczebla wojewódzkiego.

4. Zlikwidować skutki nadania mediom publicznym w Polsce złej formy organizacyjno-prawnej. Spółki prawa handlowego z natury skłonne są do komercjalizacji swych działań, co jest sprzeczne z realizacją dobrze zdefiniowanej misji.

5. Dokonać na nowo opisu misji radia i telewizji publicznej, z uwzględnieniem potrzeb społeczności lokalnych. Powinny zostać stworzone warunki jeszcze szerszego "uspolecznienia" mediów regionalnych poprzez tworzenie gęstszej sieci korespondentów działających na zasadzie videodziennikarstwa. Byłaby to także okazja do wejścia telewizji w małe społeczności i stopniowego przejmowania części odpowiedzialności za ich kształt przez społeczności lokalne.

6. Przeprowadzić szczegółową analizę kosztów funkcjonowania regionalnych stacji radia publicznego oraz obecnych Oddziałów Telewizji Polskiej. Analiza ta powinna za punkt odniesienia przyjąć analogiczne koszty (w tym np., osobowe) w programach (stacjach ogólnopolskich) oraz w zbliżonych profilem regionalnych stacjach publicznych w Europie. Dopiero taka ocena wykaże słabe i mocne strony systemu polskich regionalnych mediów publicznych. Odnoszenie danych tego typu do kontekstu mediów komercyjnych powoduje zafałszowanie obrazu i wiele szkodliwych interpretacji.

7. Przyjąć, że w kraju wielkości Polski pożądane jest istnienie dwóch, uniwersalnych, ogólnodostępnych publicznych kanałów telewizyjnych i dwóch kanałów radiowych, w tym jeden Regionalnej Telewizji Publicznej i Radia.

8. Zapewnić programom regionalnym, w ramach sieci (dotyczy to zwłaszcza telewizji) równorzędną pozycję z programami ogólnopolskich. Z uwagi na wielkość Polski oraz poziom jej rozwoju (a także potrzeby związane z budową tożsamości regionalnej czy rozwojem autentycznej samorządności) jeden z programów telewizji publicznej powinien być tworzony wyłącznie przez stacje regionalne i mieć zasięg ogólnokrajowy. Nie oznacza to, że w procesie zmian nie powinna być brana pod uwagę konsolidacja podmiotów, czy nawet prywatyzacja niektórych elementów np. majątkowych. Wzmocnienie sektora regionalnego mediów publicznych musi zmierzać do powstania struktury sprawnej, lecz oszczędnej w gospodarowaniu groszem publicznym. Konieczne jest powstrzymanie degradacji elektronicznych publicznych mediów regionalnych na czele z Regionalną Telewizją Publiczną i Radiem.

9. Włączyć do prac nad nowym łańcem medialnym, reprezentantów samorządu wojewódzkiego oraz regionalnych związków samorządowych, wspieranych przez współpracujących z nimi ekspertów.

Prace nad zmianami w funkcjonowaniu mediów, w tym także elektronicznych mediów publicznych zakończą się sukcesem, jeśli ich nowa jakość oznaczać będzie przywrócenie znaczenia mediom lokalnym i regionalnym. Jesteśmy przekonani, że przyjęcie racjonalnych, zweryfikowanych w innych krajach Europy rozwiązań przyniesie także ograniczenie zbędnych wydatków i skoncentrowanie tych mediów na zadaniach misyjnych.

Kazimierz Barczyk

Przewodniczący Federacji

Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP

Kraków, 5 grudnia 2007 r.

REGIONY.ORG.PL

Stowarzyszenie Gmin „Szansa Białej Przemyszy”
Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich
Związek Miast i Gmin Morskich
Unia Miasteczek Polskich
Instytut Administracji Publicznej
Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej

Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych
Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski
Stowarzyszenie Gmin Babiogórskich
Śląski Związek Gmin i Powiatów
Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP
Stowarzyszenie Gmin Regionu Południowo-Zachodniego Mazowsza

Pomorskie Stowarzyszenie Gmin Wiejskich
Związek Gmin Ziemi Dobrzyńskiej
Związek Gmin Jurajskich
Związek Gmin „Kwisa”
Związek Gmin Lubelszczyzny
Stowarzyszenie Gmin, Powiatów i Regionów Nadbużańskich